

kan levere energiattest i forbindelse med hand- lens indgåelse, også kan foretage sig en ansvars- fraskrivelse af alle forhold, som en senere ener- giattest måtte indeholde?»

Begrundelse

Loven om obligatorisk energimærkning er et misfoster, der aldrig burde være vedtaget. Såfremt man gennem smarte formuleringer er i stand til at sætte loven ud af kraft, bliver det komplet latterligt. Det forekommer grotesk og helt ulogisk, at en obligatorisk energiattest for det første kan leveres efter handelens indgåelse og desforuden gøre sælger fri for ansvar ved hjælp af generelle ansvarsfrihedsklausuler i købsaftalen. Hvis en sælger på denne måde kan aftale sig ud af en obligatorisk energimærkning, bliver det obligatoriske meningsløst.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 136: Forslag til lov om ændring af lov om folke- skolen. (Styrelsesregler m.v.).

Af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen). (Fremsat 22/1 97).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Hans Peter Baadsgaard (S):

Det foreliggende lovforslag skal bl.a. medvirke til at øge interessen for skolebestyrelsens arbej- de og bidrage til bedre vilkår for skolebestyrel- sens arbejde, og det støtter vi helhjertet i Social- demokratiet.

Vi ønsker, at skolebestyrelsen kan være for- ældrenes talerør over for skolen og formidle det samarbejde mellem forældrene og skolen, som er så betydningsfuldt for skolens arbejde og for den enkelte elev. På den ene side skal skolen være åben over for forældrenes krav og forvent- ninger til skolen, på den anden side skal foræl- drene selvfølgelig også leve op til deres ansvar og forpligtelser, og jeg mener, at skolebestyrel- sen er et godt led i formidlingen af det samar- bejde, der gerne skulle komme ud af disse hold-

ninger, og det skal vi skabe de bedst mulige rammer for.

Det lovforslag, som vi her har til behandling, følger i det væsentligste de anbefalinger, som et udvalg nedsat af ministeren har udarbejdet. Jeg vil blot kommentere nogle af enkeltforslagene.

Et af dem går ud på, at skolebestyrelsesmed- lemmerne skal have stemmeret, alle skal have stemmeret, altså også elever og medarbejdere, og det finder vi både naturligt og rimeligt, når blot det sikres, at forældrene fortsat udgør fler- tallet i skolebestyrelserne. Det finder vi en forudsætning, og det er også det, der lægges op til.

Det foreslås også, at undervisningsministeren bemyndiges til at fastsætte regler om vederlag m.v. til forældre- og elevrepræsentanter. Det er fortsat kommunen, der kan bestemme, og der skal være forhandlinger om taksternes størrelse.

Vi er helt indstillet på at medvirke til det her, men vi har også den bemærkning til det, og det indeholdes også delvis, men jeg vil gerne understrege det her, at vi absolut synes, at ele- vernes honorering eller aflønning, eller hvad man vil kalde det, skal være på et lavere niveau. Hvor meget, det kan vi komme tilbage til, men det skal være på et væsentligt lavere niveau, og måske skulle det også begrænses til alene at omfatte mødediæter.

Det delforslag, som jeg tror kan komme til at betyde mest for skolebestyrelsernes arbejde, er forslaget om, at skolebestyrelsen skal udarbejde en årlig beretning over skolens virksomhed. Det kan rigtigt udnyttet blive et godt redskab for skolebestyrelserne i deres drøftelse af skolens hele virksomhed og den linje og de initiativer, der er gennemført. En sådan beretning kan også tjene som skolebestyrelsens oplysning over for forældrene om skolen, så det er faktisk det, jeg synes er det mest afgørende i det, vi har for os her.

Det er meget tilfredsstillende, at kommunerne nu med dette forslag forpligtes til at etablere et fælles forum til drøftelse af det lokale skolevæ- sens vilkår og udvikling. Jeg havde gerne set, at alle kommuner oprettede det, der i folkeskole- loven er omtalt som et fælles organ, men det her er et udmærket alternativ, hvis man ikke vil lave det mere formelt. Her får skolebestyrelsen en mulighed for at drøfte skolevæsenets og også den enkelte skoles forhold og vilkår med en bre- dere kreds, og det finder jeg er godt.

Jeg tillægger det også meget stor betydning, at der nu kommer et omfattende vejlednings-

materiale for skolebestyrelserne. Det tror jeg har været savnet. Mange står famlende: Hvad er det for en opgave, vi har? Jeg håber, at dette materiale kan komme så betids, at det også kan danne grundlag op til det næste valg til skolebestyrelse, så der kan sendes noget ud, således at de, der agter og ønsker at stille op, kan blive informeret godt om, hvad det er, de indlader sig på.

Lad mig så afslutningsvis fremhæve forslaget om, at undervisningsministeren kan godkende etablering af en skole, der kun omfatter 10. klasse. Det er en tanke, vi har arbejdet en del med i Socialdemokratiet, og jeg tror, vi vil komme til at se mange initiativer til samling af kommunens 10. klasser i såkaldte 10. klasses-centre.

Vi betragter det ikke som noget besparelsesforslag, som der er nogle der gør, men som en mulighed for at give disse elever et bedre tilbud, end de vil kunne få, hvis de er i en 10. klasse med 10-15 elever f.eks. Så vi er glade for, at det nu bliver enklere at kunne oprette sådanne skoler, hvor der kun er 10. klasser.

Alt i alt må vi sige om lovforslaget, at det rummer en række gode initiativer, som vi selvfølgelig kan støtte, og vi går gerne ind i et sagligt udvalgsarbejde omkring det.

Anders Mølgaard (V):

Lad det være sagt med det samme: Også fra Venstres side finder vi, at dette lovforslag klart er et skridt i den rigtige retning.

Men når det er sagt, må vi med hånden på hjertet også sige, at vi havde måske ønsket os et lidt højere ambitionsniveau, lidt mere mod med hensyn til, ja, til forældreindflydelse. Vi mener, der er noget, der er ladt tilbage dér. Vi så gerne fra Venstres side, at der var flyttet flere hegns-pæle, sådan at forældreindflydelsen blev markant øget, altså at forældrenes kompetence blev øget, og at de fik mere vidtgående indflydelse end det, der lægges op til med dette forslag.

For os i Venstre er det afgørende, at vi fra lovgivningsmæssig side gør, hvad der er muligt for at stimulere, specielt øge substansen i skolehjem-samarbejdet, og dér er jeg helt enig med den socialdemokratiske ordfører. Vi mener, det bør have meget høj prioritet i de kommende års uddannelsespolitik på folkeskoleområdet.

Som bekendt støtter Venstre varmt skolebestyrelsesarbejdet. Initiativer fra den tidligere regering gjorde, at vi i 1989 indførte skolebestyrelser, der som bekendt betød en markant styrkelse af forældreindflydelsen. Og forventningerne var jo som bekendt også store i foråret

1990. Tusindvis af forældre indtog deres sæde i skolebestyrelserne i foråret 1990.

Hvilke erfaringer gjorde de så i den første pionerperiode, i den første funktionsperiode? Ja, det kan vi jo læse, når vi ser rapporten fra januar 1994, hvor vi fik en meget omfattende rapport leveret på bordet. Desværre må vi sige, at den store begejstring, der var i foråret 1990, delvis var afløst af en udpræget grad af skuffelse. Tusindvis af forældre, der var blevet interviewet, gav udtryk for, at der stadig var en masse kommunikationsproblemer mellem det kommunale niveau og så den skolebestyrelse, de konkret sad i. Mange forældre gav også udtryk for, at de havde tidsmæssige problemer. Nogle gav udtryk for skuffelse over manglende gennemslagskraft, og nogle gav også udtryk for samarbejdsproblemer.

Der var selvfølgelig også andre parametre, men generelt må man sige, at rapporten fra januar 1994 dokumenterer, at der har været en række fødselsvanskeligheder, men det er jo ikke ensbetydende med, at barnet ikke både kan være sundt og velskabt og levedygtigt, og i Venstre er vi selvfølgelig af den opfattelse, at det er det. Der har været en række fødselsvanskeligheder, men det hele er altså ikke sort i sort.

Men det, der er vigtigt, er, at vi fra politisk hold gør, hvad vi kan for at sikre, at den lidt bekymrende udvikling, der blev skitseret i rapporten fra 1994 – og som vi også så ved det manglende fremmøde og den manglende folkelige deltagelse ved valgene i 1994 – ikke fortsætter. Det var også baggrunden for, at vi fra Venstres og De Konservatives side som bekendt fremlagde en 9-punkts-plan, B 82, i marts 1994, i et forsøg på at vitalisere skolebestyrelsesarbejdet, så vi ved næste valghandling kunne sikre et større engagement. Jeg synes personlig, at vi havde en meget positiv debat i maj 1994 om både ministerens redegørelse og VK-beslutningsforslaget, og der blev som bekendt nedsat en arbejdsgruppe bl.a. på grund af noget, vi havde foreslået i VK-forslaget. Det er denne arbejdsgruppes anbefalinger, vi langt hen ad vejen står med her.

Nu er der ikke tid til at komme med detaljerede kommentarer, men generelt vil jeg sige, at vi er meget positive over for en række elementer i forslaget, bl.a. muligheden for at gå fra 7 til 5 forældrerepræsentanter og accept af, at skoleledere kan have stedfortrædere med. Vi er også tilfredse med, at der åbnes mulighed for rullen-

de valgperioder, for det er faktisk noget, vi selv har foreslået.

Vi hilser også med stor glæde de 3 ændringer, ministeren lægger op til i § 4 om en markant øget information og dialog mellem skole og hjem, og alle de initiativer, der er skitseret i § 44, kan vi selvfølgelig støtte varmt af samme grund.

Men for så at gå fra det søde til det sure må vi sige, at vi er mildest talt bekymrede over de forslag, der ligger i § 43. Her er vi mildest talt kritiske. Vi mener, det er en uheldig glidebane, at der nu lægges op til, at forældre kan få erstatning for dokumenterede merudgifter, herunder børnepasning. Hvad bliver egentlig det næste her i Tilskudsdanmark?

Vi er egentlig også bekymrede over, at skoleelever fremover skal have betaling for at deltage i skolebestyrelsesmøder. Hvad er det for en moral, man her lægger for dagen?

Men generelt vil jeg altså håbe, at vi her i foråret kan få flyttet de sidste hegnspæle. Jeg ser med fortrøstning frem til, at vi kan finde hinanden under forhandlingerne.

Til sidst vil jeg sige, at jeg også mener, det er vigtigt, at vi fra Folketingets side sender et markant signal med vedtagelsen af dette lovforslag med de ændringer, der er nødvendige, fordi vi ønsker at vitalisere skolebestyrelsesarbejdet: Vi har læst rapporten fra januar 1994, og vi har forstået den markering, der kom til udtryk ved den manglede deltagelse i foråret 1994, så vi kan starte på en frisk ved det valg, der kommer allerede i foråret 1998.

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Jeg er da glad for Venstres positive holdning til dette lovforslag, og jeg sagde selv, at vi går ind i en saglig udvalgsbehandling og bestemt er indstillet på at drøfte elementerne i forslaget. Vi synes selv, det er et godt forslag, regeringen fremsætter her.

Men hr. Anders Mølgaard gjorde en bemærkning, hvor jeg tror, han valgte de ord, at det var for lidt ambitiøst, hvad angår forældreindflydelse. Hr. Anders Mølgaard sagde også, at skolebestyrelsesloven, som den oprindeligt blev vedtaget, betød en markant styrkelse af forældreindflydelsen. Det er jo netop det, vi ønsker, og det er også det, dette forslag skal tjene til.

Jeg synes, at jeg forud for udvalgsbehandlingen mangler en lidt mere præcis tilkendegivelse: Hvad er det for nogle elementer, hr. Anders Mølgaard tænker på og vil have med ind, når

han taler om at styrke forældrenes indflydelse? Altså helt konkret: Hvad tænker man på i den forbindelse i Venstre?

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Det er et lille spørgsmål til hr. Anders Mølgaard i anledning af noget af det sidste, hr. Mølgaard kom ind på. Han snakkede om elevernes moral, hvis det var sådan, at de kunne modtage et vederlag for at deltage i bestyrelsesmøderne.

Jeg kunne godt tænke mig at vide, om det er sådan, at hr. Mølgaard mener, der er stor forskel på, hvilken moral eleverne skal have for at kunne deltage, og hvilken moral forældrene eller andre skal have for at deltage i bestyrelsesmøder. Jeg tror, det er hr. Anders Mølgaard bekendt, at i kommunale sammenhænge er det sådan, at man har forskellige former for råd og udvalg, som kommunalbestyrelsesmedlemmer og andre sidder i, og her har man et fast system med betaling af vederlag, bl.a. fordi nogle mister en arbejdsindtægt, og andre bruger noget tid til det. Jeg vil tro, at eleverne bruger lige så meget tid, som forældrene gør, hvis de sidder i en skolebestyrelse, så jeg kan ikke forstå, hvorfor hr. Mølgaard laver den klare moralske skellen mellem elever og forældre.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Jeg må sige, at jeg undrede mig også lidt over hr. Anders Mølgaards manglende tilslutning til § 43, stk. 3, hvorefter man kan give vederlag. Der står nemlig udtrykkeligt, at kommunalbestyrelsen kan yde forældre og elevrepræsentanter vederlag. Det er mit klare indtryk, at Venstres grundlæggende politik går ud på, at kommunalbestyrelser skal kunne handle; men jeg kan nu forstå, at man fra Venstres side ikke tør overlade en beslutning af denne karakter til kommunalbestyrelserne, og det er noget nyt for mig.

(Kort bemærkning).

Anders Mølgaard (V):

3 venlige og kærlige spørgsmål, og svarene vil blive det samme, men også bestemte.

Først til hr. Baadsgaard: Hr. Baadsgaard efterlyser konkrete eksempler på lidt mere mod, et lidt højere ambitionsniveau og på, at hegnspælene måske kunne flyttes lidt længere ud, og jeg vil godt nævne et meget konkret punkt. I VK's fælles 9-punkts-plan fra den 15. marts

1994 har vi i et af punkterne påpeget, at vi f.eks. synes, man seriøst burde overveje at fastsætte, at hvis der er tale om en enig indstilling fra en skolebestyrelse om en lederansættelse, skal kommunalbestyrelsen følge den indstilling. Jeg synes egentlig, det er logik for præriehøns, hvis en enig skolebestyrelse overhovedet skal føle, at den bliver taget alvorligt.

Men hvis en enig skolebestyrelse f.eks. i forbindelse med lederansættelse peger på person X, er det da mindst talt demotiverende og desillusionerende, hvis kommunalbestyrelsen bagefter vælger person Y. Det synes jeg egentlig burde være indlysende for alle. Det er et eksempel på en hegnspæl, som vi stadig mener det bør overvejes at flytte i foråret altså med hensyn til forældrenes og skolebestyrelsernes indflydelse på lederansættelse. Det ville være naturligt i en hvilken som helst privat virksomhed, så det er et meget konkret eksempel på en hegnspæl, vi synes, der bør flyttes.

Så til hr. Bruno Jerup angående elevbetaling: Nu er det jo sådan, at den store forskel mellem forældre og elever som oftest er, at forældre ofte mister en arbejdsindtægt. Generelt er vi i Venstre – den debat har vi også haft i sidste samling – meget modstandere af tendensen til, at man allerede som barn lærer, at man skal have penge for alting. Vi er i det hele taget modstandere af det statslommepengesamfund, som en række mennesker gør sig til talsmænd og -kvinder for, og i det hele taget ved hr. Jerup også godt, at vi ikke er vilde med at udvide tilskudssamfundet mere end højst nødvendigt.

Til sidst vil jeg sige til fru Baastrup, at det er naturligt, at vi har store forventninger til det kommunale selvstyre. Men vi mener, at der her er tale om et mindst talt uheldigt signal, og det kunne godt være, nogle misforstod det signal.

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Jeg vil gerne sige tak for svaret. Der var kun ét eksempel på, hvor man vil styrke forældreindflydelsen, og det er da også bedre end intet. Men jeg troede, at man havde en række initiativer, man kunne præsentere Folketinget for i dag, men det havde man altså ikke.

Derfor vil jeg gerne stille et yderligere spørgsmål. Jeg forstår, det er Venstres politik, at ansættelseskompetencen skal flyttes ud til skolebestyrelserne. Det er ikke den melding, jeg har hørt fra kommunerne, men det må være, hvad det er. Jeg vil gerne spørge, om man også mener,

at skolebestyrelsen skal have kompetence til at afskedige. Vi har den opfattelse, at de, der har det økonomiske ansvar, også skal have ansættelses- og afskedigelseskompetencen, og det må vel indebære for Venstre, at hvis man vil flytte ansættelseskompetencen, skal man også flytte afskedigelseskompetencen. De to ting kan vel ikke skilles ad.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Man kunne måske få det indtryk, at hr. Anders Mølgaard ikke helt lever i virkelighedens verden, når det handler om nutidens ungdom; men jeg håber og tror, hr. Anders Mølgaard ved, at en meget stor del af de unge rent faktisk har erhvervsarbejde efter skoletid og om aftenen og nogle gange i weekenden. Men det betyder jo også, at når man bruger tiden på f.eks. det nødvendige bestyrelsesarbejde – jeg håber, hr. Anders Mølgaard også mener, det er nødvendigt arbejde, også for eleverne – afskærer man sig selvfølgelig fra at passe sit erhvervsarbejde.

Så kan man selvfølgelig have den holdning, at skoleelever ikke bør arbejde, at det er bedst, hvis de ikke gør det, og at det ikke er nødvendigt, at de arbejder, osv. Men det er overhovedet ikke virkelighedens verden, og derfor kan jeg ikke forstå, hvorfor hr. Anders Mølgaard mener, at netop eleverne skal deltage i møderne uden at få noget vederlag, hvorimod det er helt i orden, at forældrene, som trods alt – forhåbentlig da – har en lidt større og fast indkomst, skal have vederlag. Det synes jeg sådan set er lidt skævt.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Jeg havde ikke tænkt mig at blande mig, men jeg synes faktisk, debatten er ved at køre lidt af sporet vedrørende ansættelse af skoleledere, som det hedder nu. Før hed det jo skoleinspektør, men det fik man så lavet om, og jeg ved egentlig ikke hvorfor; men det kan være, ministeren kan forklare, hvorfor det ikke må hedde skoleinspektør længere.

Jeg er enig med hr. Anders Mølgaard i, at hvis vi mener noget med decentralisering og nærdemokrati og alle de store, flotte ord, vi spreder om os, er det da helt oplagt, at hvis skolebestyrelsen ønsker person X ansat som leder, skal han ansættes. Men i realiteten er det rent juridisk ikke skolen, der ansætter ham. Den indstiller til kommunalbestyrelsen, at den pågældende ansættes, men kommunalbestyrelsen må selv-

følgelig være forpligtet til at følge den indstilling, når den er enstemmig. Der er også en masse jura i tingene vedrørende afskedigelse. Det er kun kommunalbestyrelsen, der kan afskedige, men det er da klart, at hvis en skolebestyrelse kommer og siger, at den ikke kan bruge den mand eller kvinde, den har ansat, tror jeg nok, kommunalbestyrelsen vil finde en løsning på det spørgsmål.

Jeg synes, det hele er en strid om ord. Det er juridisk set kommunalbestyrelsen eller byrådet, der ansætter folk, men jeg er fuldstændig enig med hr. Anders Mølgaard i, at det naturligt vil stride mod al sund fornuft, hvis ikke byrådet følger en enstemmig indstilling fra en skolebestyrelse.

(Kort bemærkning).

Anders Mølgaard (V):

Først en kort kommentar til hr. Baadsgaard: Jeg vil varmt anbefale hr. Baadsgaard at læse vores plan, og ellers vil jeg efter debatten her aflevere en kopi af vort beslutningsforslag fra den 15. marts 1994, hvor vi har skitseret alle vores forslag. Jeg nævnte ét punkt, fordi jeg synes, det er essentielt og et meget principielt spørgsmål, nemlig ansættelse af ledere, selv om jeg godt kunne have valgt et af de 8 andre punkter. Men det tillader tiden ikke, så jeg vil anbefale hr. Baadsgaard at læse de 8 andre konkrete forslag.

Så synes jeg som sagt stadig, det er logisk – som hr. Nødgaard også sagde for kort tid siden – at hvis der er en enig indstilling fra en skolebestyrelse om ansættelse af en leder, bør kommunalbestyrelsen følge denne indstilling. Alt andet er demotiverende. Vi er fra Venstres side meget åbne over for, om det samme måske skulle gøre sig gældende i afskedigelsessager, og generelt er vi i det hele taget meget fordomsfri på det felt, bare vi kan sikre, at forældrene får mere reel indflydelse. Vi er ikke tilhængere af pseudodemokrati.

Til sidst en kort kommentar til hr. Jerup: Det er egentlig lidt tankevækkende, at hr. Jerup og Enhedslisten netop gør opmærksom på, at der er mange unge, der har fritidsarbejde. Mig bekendt havde vi en tankevækkende debat for et års tid siden om unges fritidsarbejde, hvor bl.a. hr. Jerup og resten af venstrefløjnen gjorde sig til talsmænd og -kvinder for, at unges fritidsjob skulle forbydes, så det argument er mildt talt både dobbeltmoralisk og lidt hyklerisk. Jeg vil også sige, at det kunne måske få en lidt demotiverende effekt på rekrutteringen, hvis

nogle elever fik betaling for at deltage i visse møder, og andre ikke gjorde det. Det burde hr. Jerup måske også overveje.

Frank Dahlggaard (KF):

Det foreliggende lovforslag er jo affødt af en vis frustration efter skolestyrelsesreformen i 1989, hvor man nedlagde skolenævnene og skolekommissionerne og i stedet oprettede skolebestyrelser. Meningen var, at der skulle komme mere beslutningskraft og indflydelse ud på skolerne gennem de nye skolebestyrelser.

Interessen var også stor ved det første valg i 1990, men så bredte skuffelsen sig. Der var ikke mange, der ønskede genvalg, da vi nåede frem til 1994, og derfor nedsatte man som følge af et VK-forslag denne arbejdsgruppe, som skulle overveje, hvad man kunne gøre.

Arbejdsgruppen har barslet med en rapport, og en del af anbefalingerne fra rapporten er indarbejdet i lovforslaget, og det synes vi fra konservativ side sådan set er meget godt.

Men en af de ting, man ikke tog fat på, og som der måske var behov for, var jo det med at få klarlagt kompetenceforholdene mellem kommunalbestyrelsen på den ene side og skolebestyrelsen på den anden side først og fremmest. Der er et gråzoneområde, som giver anledning til en del frustrationer rundt omkring over, hvem der egentlig bestemmer.

Dér vil vi sige fra konservativ side – og derfor afventer vi med interesse ministerens vejledende materiale, der skal gå ud til skolebestyrelserne, og det er jo en god ting i sig selv, at der kommer dette vejledende materiale – at hvis det er sådan, at der i det vejledende materiale kommer en afklaring, som indebærer, at skolebestyrelserne med beslutningskraft skal til at bestemme undervisningens indhold og form og meget konkret omkring skole-hjem-samarbejdet, så melder vi fra.

Det kan jo ikke være sådan i det hellige demokratis misforståede navn, at – undskyld, jeg siger det lidt groft – nogle amatører skal kunne bestemme over nogle professionelle. Det er jo skolens folk, det er lærerne, og det er skoleinspektøren, som ved, hvordan man underviser, som kender undervisningsformen og har forskellige metoder at gå frem efter, og de skal ikke lægges i lænker af et skoledemokrati. Det går jeg da ud fra at der er enighed om her.

Så der er grænser for, hvor langt det er godt, at demokratiet skal gå, for der står altså nogle lægfolk over for nogle fagfolk, og vi skal ikke

begrænse metodefriheden i folkeskolen, så vi afventer med interesse dette vejledningsmateriale. Det var den ene ting.

En anden ting, der kan være anledning til at sige her, er, at det er vigtigt, vi får de rigtige skoleinspektører, de rigtige skoleledere. Hvis vi havde de rigtige, gode skoleledere på de 1.677 folkeskoler, der er i dag, så var mange problemer løst. Men det kræver også, at disse ledere har beføjelserne.

Det skal heller ikke være sådan, at skoleledemokratiet her begrænser lederens beføjelser til at skaffe sig det personale, som hun eller han anser for at være det rigtige, og at skaffe sig af med det personale, som ikke er til gavn for skolen – og på alle de andre områder, hvor der skal træffes beslutninger: at man ikke begrænser mulighederne for skoleinspektørerne, sådan at vi oplever det, som de jo oplever i dag, at det simpelt hen er svært at skaffe folk til at besætte skolelederposterne.

Og det er jo nok, fordi det måske ikke er så vellønnet, som det burde være; det svarer jo til at være direktør for en ret stor virksomhed at være leder på en almindelig dansk folkeskole – en ret stor virksomhed, som ikke producerer plasticspande, men som præger og påvirker og indlærer børn. En temmelig vigtig sag. Og en anden ting er, at det åbenbart er så surt at være skoleleder, at det ikke er tillokkende for mange, og man har besvær med de ting. Det er noget af det, vi må have ind i debatten her.

Så har jeg et spørgsmål omkring disse diæter og faste vederlag, der opereres med i forslaget, hvor der jo i øvrigt står i bemærkningerne, at forslaget ingen økonomiske konsekvenser har, og jeg går ud fra, at det gælder både statskassen og kommunekasserne – altså i det hele taget de offentlige finanser.

Der er behov for at præcisere enten nu her ved førstebehandlingen eller under udvalgsbehandlingen, hvad der sker af ændringer. Går disse diæter og faste vederlag op eller ned? Det er klart, at fra konservativ side synes vi ligesom Venstre ikke, at det er nogen god idé, at man skal aflønnes for at deltage i demokratiet.

Er det her i virkeligheden udtryk for, at man skal til at købe sig folk, fordi man ikke gider genopstille eller opstille? Det er jo ikke den vej, vi skal, så en afklaring på det område er tiltrængt, men ellers er vi positivt indstillet over for lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Hr. Frank Dahlgaard sagde i sit indlæg, at skoleledernes beføjelser skulle styrkes eller skulle i hvert fald fastholdes. De skulle styrkes, sådan at vi får nogle gode ledere, der er dygtige til at lede skolerne. Sådan må jeg forstå det, og det ligger der da mange gode tanker i formentlig.

Derfor vil jeg gerne spørge hr. Frank Dahlgaard, hvordan Det Konservative Folkeparti stiller sig til, at ansættelses- og afskedigelseskompetencen så skal ligge i skolebestyrelsen. Når skolelederne skal have disse stærke beføjelser, er det vel svært foreneligt med, at de samtidig skulle kunne afskediges af den bestyrelse, som sidder på skolen.

Derfor synes jeg, at der godt kunne blive en modsætning dér, og jeg vil gerne høre, hvordan Det Konservative Folkeparti stiller sig til det mål, at skolelederen skal være en stærk leder, og at skolebestyrelsen skulle kunne afskedige skolelederen, hvis de er utilfredse med ham.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Det, der lige bringer mig herop, var hr. Frank Dahlgaards indlæg.

Nu er hr. Frank Dahlgaard jo kendt for at bruge stærke udtryk, og det gør jeg da også somme tider selv indimellem, men jeg synes nok, at det var en grov nedvurdering af skolebestyrelserne. Jeg noterede det direkte ned, og hr. Frank Dahlgaard sagde: Sådan nogle amatører skal ikke have indflydelse på, hvad der skal foregå i skolen over for de professionelle.

I relation til vores skole kan jeg ikke lide ordene om, hvem der er professionelle, og hvem der er amatører. På en skole er det sådan – jeg bor selv i sådan et lokalsamfund – at dér arbejder en skolebestyrelse, lederen og lærerne sammen i et teamarbejde, og man står ikke og bygger berlinmure op mellem hinanden: det skal du gøre, og det skal jeg gøre. Man arbejder i et fællesskab.

Jeg vil også gerne gøre hr. Dahlgaard opmærksom på, at de, der sidder i skolebestyrelsen, trods alt er dem, der sender børnene til skolerne, det er forældrenes skole, og det er forældrenes repræsentanter. Det kunne jo også godt være, at de havde en mening om nogle ting, hvor selv den professionelle, som hr. Dahlgaard kalder lærerne og lederen, måske skulle lytte lidt.

Nej, jeg tror slet ikke, det her er noget problem, for jeg tror, at ude omkring finder de ud af det dér, og hvis de vil opbygge de berlinmure, som Frank Dahlgaard lægger op til i sit indlæg, så tror jeg, at det ville se meget broget ud for den pågældende skole.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Til hr. Hans Peter Baadsgaard vil jeg sige, at det da var en tanke værd.

Når nu man kan sammenligne en folkeskole med en stor virksomhed, hvor »produktionen« er overordentlig vigtig – det er den vigtigste »produktion«, der findes i dette land, det er den produktion, der sker i folkeskolen med at undervise, med at præge og give de kommende generationer kundskaber og holdning – så var det jo også værd at give lederen af den virksomhed, skolelederen, beføjelser.

På en virksomhed kan direktøren jo ansætte og afskedige medarbejdere, og det er noget, hun eller han bestemmer. Så kan det være, at direktøren i virksomheden eller skolelederen i skolen viser sig ikke at kunne leve op til forventningerne, og så må overliggende instanser gribe ind, og så er det et spørgsmål: Skal det være kommunalbestyrelsen, eller skal det være skolebestyrelsen?

Men i det daglige arbejde bør lederen af en virksomhed og også af en skole kunne handle frit. Så er der nok flere, der ville være interesseret i at få skolelederjobbet. Det var det, der var tanken i det, jeg sagde.

Så vil jeg sige til hr. Poul Nødgaard, at det jo var et citat, der var grebet ud af sin sammenhæng. Jeg sagde jo ikke bare amatører, jeg forklarede også, at det her nok var en lidt firkantet og hård måde at sige det på.

Men det kan da ikke være sådan – selv om flertallet i skolebestyrelsen repræsenteres af forældrene, og det er godt og rigtigt – hvis skolebestyrelsen i en eller anden konkret sag beslutter at trumfe igennem, at nu skal der altså undervises efter nogle ganske bestemte bøger og på en ganske bestemt måde på trods af et enigt lærerkorps, som er uddannet og har erfaring i, hvordan man bedst underviser børn. Det kan ikke være rigtigt.

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Jeg må have udtrykt mig uklart, eller jeg kan også sige det på en anden måde. Hr. Frank

Dahlgaard misforstod i hvert fald mit spørgsmål. Jeg er helt uenig i det billede, hr. Frank Dahlgaard tegner: at skolen er en virksomhed med en direktør og en produktion. Men lad det nu ligge.

Det, jeg spurgte hr. Frank Dahlgaard om, var ikke, om skolelederen skulle have bemyndigelse til at afskedige lærerne. Det synes vi ikke skolelederen skal have i sig selv som person eller som aleneperson. Men det, der var interessant, var jo, at Venstres ordfører plæderede for den tanke, at skolebestyrelsen skulle have ansættelses- og afskedigelseskompetencen over for skolelederen.

Hvis skolelederen skal være en stærk leder, der måske ikke engang efter hr. Frank Dahlgaards opfattelse skal lytte til forældrene, skal forældrene så kunne afskedige skolelederen, som hr. Anders Mølgaard ønsker? Eller skal han være en stærk person, der ikke kan afskediges af skolebestyrelsen? Det var det, mit ærinde gik på.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Det er sådan en underlig pseudodebat. Altså, selvfølgelig skal man lytte til hinanden. Det gjorde man da også, dengang man havde skolenævn, som ikke havde så store beføjelser. De havde da alligevel stor indflydelse, for man lyttede til dem. Det skal man da også gøre til skolebestyrelserne.

Men i de ganske få tilfælde, der kan være – og måske bliver – tale om, at det går op i en spids, er spørgsmålet: hvor ligger beslutningskraften?

Og dér mener jeg i spørgsmålet om skoleleders eventuelle afskedigelse og ansættelse, at det må være kommunalbestyrelsen. Dér er vi enige. Det må være den, der betaler gildet, der også har det endelige ansvar, men det må også være naturligt, at kommunalbestyrelsen lægger overordentlig stor vægt på, hvad skolebestyrelsen har sagt. Og hvis der foreligger en enig indstilling fra skolebestyrelsen, så skal der jo overordentlig vægtige grunde til ikke at følge den. Det siger sig selv.

Anne Baastrup (SF):

SF's formål med ændring af skolestyrelsesloven er at sikre, at vi til næste valg til skolebestyrelserne får en noget anden tilslutning end sidste gang. Det var en beskæmmende oplevelse.

Men det, der så også har været beskæmmende i forløbet fra sidste valg, er, at vi har set alt

for mange medlemmer af skolebestyrelserne, der langsomt siver. Jeg har kendskab til skoler, som ikke kan fylde lovkravet op om, hvor mange medlemmer de skal være, fordi folk lige så stille er forsvundet.

Med det her lovforslag tages der hul på nogle af problemerne, og ministeren har jo så i bemærkningerne lovet meget kraftigt, at der kommer et ordentligt vejledningsmateriale. Kombineret med nogle bedre uddannelser af skolebestyrelsesmedlemmerne så kunne det være, at man rent faktisk fik nogle skolebestyrelser, der kunne tage arbejdet op.

Og det er et meget stort arbejde at sidde i en skolebestyrelse, fordi man jo på den ene side har en skoleinspektør, skoleleder, der jo har det fulde og totale eneansvar for eleverne, og på den anden side har man nogle lærere, der, og det er jeg fuldstændig enig i, som hr. Frank Dahlgaard siger, har metodefriheden, så kan det godt være meget vanskeligt som skolebestyrelsesmedlem at finde lige præcis den sti, man selv kan gå ad.

Og dér synes jeg også, vi skal være opmærksomme på bladet Børn & Samfund, som Skole & Samfund udgiver, der jo netop nu peger på muligheden for, at den enkelte skolebestyrelse laver læseplaner på områder, hvor man i den enkelte skole har interesse for det. Det er nogle af de veje, jeg mener skolebestyrelserne skal starte på at betrede.

Vi havde gerne set, at der var åbnet op for åbne skolebestyrelsesmøder. Og jeg forstår i og for sig stadig væk ikke argumentet for, at man ikke vil overlade det til kommunalbestyrelsen at træffe beslutning om, at skolebestyrelserne kan, hvis de selv ønsker det, have åbne skolebestyrelsesmøder.

Det mindre i det mere er så forslaget om, at skolebestyrelserne skal holde mindst ét årligt møde, hvor de skal fremlægge årsberetningen, og at mødeprotokollen i øvrigt skal være offentligt tilgængelig.

Jeg håber så sandelig, at kravet om, at man skal holde et årligt møde, er et lovkrav, der bliver til grin. Jeg kan ikke forestille mig, at der er nogen forældrevalgte medlemmer af en skolebestyrelse, der ikke med jævne mellemrum holder møde med deres bagland, nemlig forældrene eller repræsentanterne for forældrene i de forskellige klasser.

SF havde i og for sig gerne set, at vi kunne benytte os af sådan en lille snydevej til at få kravet om, at elever skal være omfattet af arbejdsmiljøloven, ind i denne lovgivning, men man

må selvfølgelig også erkende, at det ville være ret meget lovsjusk.

Vi har nu fået en bestemmelse, som åbner op for, at eleverne kan deltage i sikkerhedsorganisationen, og så skal vi bare have lavet den anden lille krølle, nemlig at få arbejdsministeren til at forstå, at vi altså skal have arbejdsmiljøloven lavet om.

Så nævnte hr. Poul Nødgaard her i en kort bemærkning, at der er faldet en berlinmur. Jeg tror i virkeligheden også – det var så en anden berlinmur, der var faldet – at der er en lille berlinmur, der er faldet: Det er, at lærerne nu får stemmeret i skolebestyrelsen.

Jeg tror i virkeligheden, at det vil give lærerne en mere aktiv og positiv indfaldsvinkel til det meget vigtige arbejde, som også forældre og elever laver i skolebestyrelsen. Jeg havde gerne set, at man måske i højere grad kunne vende tilbage til, at lærerne fik deres eget rum, men vi må nok erkende, at det ikke er det, der skal starte med denne ændring.

Lovforslaget indeholder en lang række andre småting, som jeg ikke skal komme ind på, men grundlæggende støtter vi det.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Fru Baastrup nævnte noget om, at der var mange, der var udtrådt af de her skolebestyrelser. Det er også helt rigtigt. Det er der desværre mange steder, og de steder, jeg har kendskab til, er det altså ikke på grund af, der er intern uenighed i skolebestyrelsen på skolen, det er snarere på grund af dialogen med det kommunale system, for det skal en skolebestyrelse jo også have med det kommunale udvalg, byråd osv.

Jeg vil gerne her i debatten i dag fremhæve, at det nok var en fejl, da vi i sin tid lavede det sådan, at der ikke skulle sidde et byrådsmedlem som en form for tilforordnet i skolebestyrelserne. Det var egentlig et ganske udmærket system, at et byrådsmedlem fik dagsordenen til mødet i det, der dengang hed skolenævnet, og som nu hedder skolebestyrelsen. Og den pågældende mødte så ofte, som den pågældende havde mulighed for, og dermed havde skolenævnet, nu skolebestyrelsen, en utrolig fin kontakt.

Nu står der vist noget i loven om, at man kan gøre det, men jeg synes, det var fint, dengang det faktisk var sådan, at vi i byrådene skulle udpege et tilforordnet medlem af de pågældende skolenævn. Det gav en god dialog, men det er desværre afskaffet.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Som hr. Poul Nødgaard ganske rigtigt sagde, så står der i lovgivningen, at kommunalbestyrelserne *kan* beslutte, men derudover er der kravet om, at skolernes repræsentanter i kommunerne skal mødes et par gange årlig. Det er fuldstændig latterligt, at det skal være nødvendigt for os herinde at fastlægge den slags krav i lovgivningen, men det har rent faktisk vist sig, at det er nødvendigt. Vi bliver nødt til at have dialog mellem de forskellige skoler og i den forbindelse også en dialog mellem de kommunalbestyrelsesmedlemmer, der er ansvarlige for skolepolitikken.

Så jeg skal sige til hr. Poul Nødgaard, at vi ikke er uenige lige præcis her, og det er ganske overraskende, men det er rart at erkende, at vi somme tider er enige.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Demokrati er en livsform, en måde at leve livet på. Demokrati er ikke bare en styreform. Vi kender alle sammen formuleringen, og Hal Koch sagde det. Det samme gjorde Grundtvig i modsætning til Kierkegaard, som mente, at det altid vil ende med, at det er de få, som træffer beslutningerne, og som altså kommer til at udgøre demokratiet. At der desværre er fare for, at Kierkegaard får ret, bevidnes af mange magtudredningsarbejder gennem det moderne demokratis historie. Hvis vi ikke passer vældig meget på, så bliver demokratiet for de få.

Derfor starter forberedelserne til demokratiet selvfølgelig med opdragelsen af barnet, og det er i det lys, at en del af nærværende lovforslag skal ses. Selvfølgelig – er jeg fristet til at sige – skal eleverne have stemmeret i skolebestyrelsen. At det så ikke er gjort med, at de får stemmeret, er en anden sag. Det bliver i høj grad op til de voksne i skolebestyrelsen at hjælpe eleverne til at få den nødvendige indsigt til, at de kan stemme og har lyst til det.

Man kan også sige det på den måde, at den formelle stemmeret alene kan bruges fornuftigt, hvis den er understøttet af en demokratisk ånd på hele skolen.

Det Radikale Venstre kan også tilslutte sig, at der bliver større åbenhed omkring folkeskolens arbejde. Det er vigtigt, at så mange som muligt tager del i udviklingen af vor fælles skole, folkeskolen. Det Radikale Venstre ønsker, at folkeskolen skal være et kulturcentrum, sådan som vi jo også lagde op til i forbindelse med 7-punkts-

programmet. Den skal være et kulturcentrum, hvor alle aldersgrupper har deres gang, og hvor der er gode muligheder for at præge skolens arbejde.

Skolebestyrelserne er en god begyndelse. Arbejdet udbygges nu gennem etableringen af et fælles dialogforum mellem kommunalbestyrelse og skolebestyrelse med henblik på at få en åben debat om fremtidens skole. Dermed får kommunalbestyrelserne forhåbentlig også større indsigt i, hvad det f.eks. betyder for edb-udbygningen og skolebørgernes kvalitet, når skolernes rammebæleb beskæres.

I Det Radikale Venstre vil vi være interesserede i at gå endnu længere i udviklingen af folkeskolens demokrati. Hvorfor skal det kun være forældre og byråd, som har indflydelse på skolebørnenes hverdag og på skolens udvikling? Hvorfor ikke inddrage andre voksne fra lokalsamfundet i beslutningerne om vores fælles skole, kunne man spørge. Hvordan styrker vi i det hele taget demokratiet og interessen for skolen bedst muligt?

Der er en tendens til i samfundet som sådan, at vi betragter os enten som forbrugere eller som brugere, men i virkeligheden er vi jo alle sammen borgere, og som borgere har vi nødvendigvis også et ansvar for at tage del i udviklingen af folkeskolen, og det er en tendens, jeg og vi i Det Radikale Venstre gerne så blev udbygget endnu mere, sådan at vi tog et fælles ansvar for en af de vigtigste institutioner i samfundet overhovedet, nemlig folkeskolen.

Ideen med at oprette selvstændige 10. klasser-skoler kan vi også tilslutte os i Det Radikale Venstre, og det betyder, at vi kan tilslutte os lovforslaget i sin helhed.

Aage Brusgaard (FP):

Da vores ordfører ikke kan være til stede her i dag, har jeg lovet at læse vores ordførers tale op.

Fremskridtspartiet har som bekendt været med til at udforme dette lovforslag igennem et forlig med folkeskoleforligspartierne. Derfor siger det sig selv, at vi stiller os positivt over for forslaget. Det er ingen hemmelighed, at vi jo i mange år har plæderet for, at vi skulle gøre noget mere intensivt for, at forældrene blev interesseret i at komme i skolebestyrelserne.

Vi kunne ikke nå så langt som til at åbne bestyrelsesmøderne på lige fod med kommunalbestyrelsesmøder, men vi er dog glade for, at der er blevet taget hensyn til vores holdninger til det emne. Alle har været klar over, at det var

nødvendigt med større åbenhed, og derfor er det flot, at vi kan se, at skolebestyrelsen skal gøre dagsorden og beslutningsprotokol offentligt tilgængelige.

Herudover er der ligeledes det aspekt, at skolebestyrelsen også skal afgive en årlig beretning. Denne årlige beretning skal så fungere som evalueringsredskab indadtil samt som informationsredskab, der skal fungere udadtil, og sidst, men ikke mindst som en handlingsplan for den kommende tid.

Med hensyn til møder med forældre, altså åbenhed over for forældrene, er vi godt tilfreds med, at skolebestyrelsen nu skal afholde mindst ét møde årlig, hvor forældrene bliver inviteret og sagerne drøftet.

Fremskridtspartiet er nok på linje med andre partier ikke helt tilfreds med alle aspekter i forslaget – sådan vil et forlig jo altid være – men vi synes stort set, at vi er nået langt med hensyn til større åbenhed og dermed også med hensyn til at give forældrene en større interesse i at beskæftige sig med skolebestyrelsesarbejde.

Derudover har vi i Fremskridtspartiet haft den holdning, at skolebestyrelsen skulle have en større bemyndigelse, og dér mener vi stadig, at der er noget, der halter.

Men altså Fremskridtspartiet er godt tilfreds med resultatet, og vi vil støtte lovforslaget.

Bruno Jerup (EL):

Det foreliggende lovforslag er fremsat i forlængelse af debatten om skolebestyrelsens virke. Hovedemnet for lovforslaget er demokratiet i folkeskolen, så vidt vi kan se.

For Enhedslisten er demokratiet i folkeskolen utrolig vigtigt. I folkeskolens formålsparagraf hedder det:

»Skolens undervisning og hele dagligliv må derfor bygge på åndsfrihed, ligeværd og demokrati.«

Men efter Enhedslistens opfattelse skal eleverne i skolen ikke blot lære om demokrati i timerne. De skal leve i et demokrati, hvis formålsparagraffen skal tages alvorligt.

Forslaget tager nogle små skridt i retning af en demokratisk folkeskole. Alle medlemmer i skolebestyrelsen tillægges stemmeret. Det er et fremskridt. Skolebestyrelserne pålægges at aflægge en årlig beretning og have offentligt tilgængelige dagsordener og beslutningsprotokoller, men der er tale om små skridt.

Ved det sidste skolebestyrelsesvalg var der fredsvalg på tre ud af fire folkeskoler, og stem-

meprocenten blandt forældrene på de skoler, hvor der var afstemning, var under 40. Det må mane til eftertanke.

Hvordan kan interessen for skolebestyrelserne styrkes? Efter Enhedslistens opfattelse sker det ikke kun ved forældrenes deltagelse, men også ved at gå længere i retning af – som lovforslaget lægger op til – at øge indflydelsen til de direkte brugere: eleverne og de ansatte.

Et element, der kunne styrke flere forældres mulighed for at deltage i skolebestyrelsesarbejde, er klare regler for vederlag til skolebestyrelsernes medlemmer. De enkelte skolebestyrelser fungerer meget forskelligt rundt om i landet.

Lovgivningen kan og skal kun lægge rammer, som lokalt fyldes ud. Lovgivningen skal ikke regulere detaljerne og vil aldrig kunne skabe samarbejde, hvis der alligevel ikke er vilje til det, men lovgivningens rammer skal være klare og konsekvente, så skolebestyrelsernes kompetence står klar. Det gælder både i forholdet mellem bestyrelsen og skolelederne og i forholdet mellem skolebestyrelser og kommunalbestyrelsen. Derfor er det Enhedslistens holdning, at kommunalbestyrelserne skal pålægges at oprette et rådgivende organ. I det foreliggende lovforslag er det stadig lagt op til de enkelte kommuner, om man ønsker råd fra skolens brugere. Det er også uforståeligt, at skolebestyrelsen fortsat kun skal godkende skolens budget, men ikke skal godkende skolens regnskab.

Der er som sagt et par mindre forbedringer. Der er også nogle paragraffer, som vi har konkrete spørgsmål til. Det drejer sig bl.a. om den formulering, der er af § 38. Det har vi tænkt os at arbejde lidt mere med i udvalgsarbejdet.

Så meget om de spørgsmål, der handler om forslaget, men der er en række elementer, som ikke behandles, ligesom vi har nogle yderligere ændringsforslag i forhold til gældende lov.

For det første mener Enhedslisten, at den demokratiske folkeskole skal have en bestyrelse med lige mange repræsentanter for elever, ansatte og forældre. Vi støtter ikke den nuværende konstruktion, hvor de, der har deres daglige gang på skolen, er i mindretal i skolens bestyrelse. Derfor vil vi stille ændringsforslag, så eleverne og de ansatte får en øget repræsentation i skolebestyrelsen. Målet er, at ingen af de tre grupper, forældrene, de ansatte og eleverne, har flertal alene. Det vil efter vores opfattelse både styrke demokratiet og øge samarbejdet mellem disse tre grupper.

For det andet bør vi vurdere, om den nuværende valgperiode for henholdsvis lærere, elever og forældre er den bedst mulige. Vi synes f.eks., man burde sætte den op for elever til 2 år.

For det tredje er der ingen grund til, at kun forældre kan være formænd for skolebestyrelserne.

For det fjerde vil jeg foreslå, at der indføres en paragraf, der pålægger ministeren at udsende en bekendtgørelse om vederlag til skolebestyrelsens medlemmer, så skolebestyrelserne i landets kommuner får lige vilkår at arbejde under.

For det femte synes vi, at punkt 17 vedrørende § 45, stk. 5, skal udbygges, så elevernes miljø og sikkerhed i endnu højere grad kommer i fokus. Vi håber heller ikke, at paragraffen skal forstås sådan, at elever på skoler, der af en eller anden grund ikke har elevråd, ikke bliver inddraget i miljø- og sikkerhedsspørgsmål. Det kunne der sikkert siges mere om.

For det sjette skal en demokratisk folkeskole være en gratis folkeskole. For tiden sættes der spørgsmålstejn ved den nuværende praksis med betaling for lejrskoler m.v. Er denne betaling i overensstemmelse med grundloven? Det er jo et spørgsmål. Det ville være passende, når vi nu har fat i folkeskolen, at præcisere, at retten til gratis undervisning omfatter undervisningen i alle dens former.

For det syvende ønsker Enhedslisten, at lokalsamfundet igen får mulighed for at tage stilling til skolelukninger, således som det var tilfældet før 1990, det vil sige mulighed for at stoppe en skolelukning, som kommunalbestyrelsen har besluttet, f.eks. igennem en lokal folkeafstemning i distriktet.

Og til slut vil jeg også gøre ministeren opmærksom på, at mens der nu er indført elevrepræsentation med stemmeret i folkeskolens bestyrelser, så hersker der stadig oldnordiske tilstande inden for hele erhvervsskoleområdet. Vi håber, at ministeren snart vil tage det spørgsmål op til behandling.

Samlet kan vi sige, at Enhedslisten går positivt ind i forhandlingerne om denne lov. Vi har som nævnt ovenfor en række spørgsmål, og vi har også en række ændringsforslag, som vi håber, vi kan overbevise udvalget og Folketinget om vil være fornuftige at få ind i denne samling.

Addi Andersen (CD):

Vi har i CD særligt hæftet os ved initiativerne for at få skabt mere interesse omkring skolebe-

styrelsernes arbejde og ved den mulighed, der gives kommunerne vedrørende 10. klasserne.

CD slutter sig til de konkrete metoder, der foreslås, som kan medvirke til at gøre skolebestyrelserne mere synlige og skabe en bedre dialog mellem bestyrelserne og kommunerne. Jeg tror også, det er et godt initiativ at udsende et omfattende vejledende materiale til brug for skolebestyrelserne.

Sammenlagt kan det betyde, at der bliver flere, som får mod til at engagere sig og kandidere ved valg til skolebestyrelserne. Det synes jeg er et meget relevant formål. Skolebestyrelserne skal ikke være forbeholdt en forældregruppe med særlige kvalifikationer eller erfaringer fra lignende arbejde.

Med hensyn til kommunernes adgang til efter undervisningsministerens konkrete godkendelse at kunne samle 10. klasserne på skoler med kun dette ene klassetrin er vi klar over, at der vil være forskellige holdninger til det rundt omkring. Nogle vil mene, det er en dårlig idé at udskille 10. klasse fra sammenhængen med det tidligere forløb og en dårlig idé at tage 10. klasse ud af en skoles velkendte og trygge miljø. I CD mener vi det modsatte. 10. klasse er et ekstra år efter undervisningspligtens ophør, og det kan bestemt være en gevinst og sundt for de ældre elever at opleve et miljøskift, hvor de møder nye omgivelser, nye lærere og kammerater. Forslaget tvinger ingen, men der gives en mulighed, som kommunerne kan vælge at søge om godkendelse til.

CD kan i princippet tilslutte sig ministerens lovforslag, men jeg vil bare forbeholde mig ret til at sætte mig ind i de høringssvar, som jeg først har fået i dag, og tage dem med i overvejelserne under udvalgsbehandlingen.

Poul Nødgaard (DF):

Dansk Folkeparti har heller ikke de store problemer med det foreliggende lovforslag, for man kan jo sige, at flere af tingene sådan set bare er en præcisering af nogle ting, som allerede foregår. Den dér med de 200 skoledage har været kendt, så længe jeg overhovedet kan huske, men nu skal det altså lige pludselig stå der, fordi der er nogle børnehaveklasse, der tilsyneladende møder 8 dage senere. Det har de altid gjort, så det er der ikke noget nyt i. Og det, at vice-skoleinspektøren nu kan deltage i skolebestyrelsesmøder, har han eller hun gjort ved utallige skoler. Nu bliver det altså præciseret, at de har ret til det.

Det, der ikke er nogen, der har været inde på, og som jeg godt kunne tænke mig at spørge om, fordi jeg finder, det er lidt farligt, er, at der står, at skolebestyrelsesperioden skal være på 4 år under normale omstændigheder, men at man i særlige tilfælde kan afvige derfra. Jeg kunne da godt lide at vide, hvorfor søren man skulle kunne det. Jeg synes, det er et godt princip, at man er valgt til noget for en periode. Får man forfald på grund af sygdom, eller fordi man er overbebyrdet med arbejde osv., kan man søge fritagelse. Jeg har prøvet at læse om det, og det kan være, det står et eller andet mystisk sted, men jeg synes, det er et skråplan at komme ind på. Det må være de 4-årige perioder, der gælder.

Der har også været en hel del inde i debatten om den såkaldte betaling til eleverne for at sidde i skolebestyrelserne. Når de laver sådan et stykke arbejde, var det måske meget rimeligt, at de ligesom forældrene fik et beløb for det, men der kan godt være børn helt ned til 7, 8, 9 år, der sidder i en skolebestyrelse. Det, jeg tænkte på, var, om der dog ikke var en mulighed for, at man gav eleverne kompensation ved, at man gav et eller andet beløb til skolekassen eller sådan et eller andet, så det stykke arbejde, en eller anden elev havde lavet i skolebestyrelsen, kom alle eleverne på skolen til gode. Det tror jeg var værd at overveje, og jeg kan da allerede nu bebude, at jeg da måske kunne finde på at stille et ændringsforslag om det. Men lad os nu se, om ikke vi under udvalgsarbejdet måske kunne blive enige om noget i den retning, således at vi trak det dér afsnit ud og satte et andet afsnit ind.

Det, der står i lovforslaget om pædagogisk forum, må jo være en cementering af noget. Jeg kan bedst tale om min egen kommune, Ringsted, hvor vi i hvert fald i utrolig mange år har haft det, at børnekulturudvalget mødes tre, fire, fem gange om året med alle skolebestyrelser og ledere og drøfter foreliggende skoleproblemer igennem.

Med hensyn til distriktsskolen bliver det nu også skrevet ned, hvornår man har lov til at gå på den og den skole. Det er jo også sådan, det har fungeret i praksis, men jeg kunne godt tænke mig at spørge, om det stadig væk er sådan, at forældre ikke kan søge en bestemt skole, altså at kommunalbestyrelsen stadig væk har ret til, hvis der ikke er plads, at kunne sige, at den går altså ikke. Det går altså kun, hvor der er mulighed for plads. Sådan har jeg i hvert fald forstået det.

Jeg vil så igen sige, at jeg stadig væk synes, det måske vil være en god idé til overvejelse, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne igen fik sæde i de respektive skolebestyrelser.

Den beretning, man nu skal afgive, er noget nyt. Jeg går ud fra, at det nok bliver skolelederen og skolebestyrelsesformanden selv, der sidder og skriver den, men det finder de sikkert ud af i forening. Det er da en vældig god ting, men det kræver, at man skal tage sig selv noget i nakken i løbet af året for at få noteret lidt ned om, hvad der egentlig skal med i den beretning. Det er svært at skrive den 10 minutter, før den skal offentliggøres, så jeg håber, at skolebestyrelserne er klar over, at det altså er et stykke arbejde, de bliver kastet ud i dér, for det er vel den beretning, der bl.a. danner grundlag for det årlige forældremøde, der skal holdes. Det går jeg ud fra.

Ellers gælder det, og det har også været lidt inde i debatten i dag, og det synes jeg er udmærket, at i langt de fleste kommuner kører man det, der hedder selvforvaltning, det lidt fortærskede udtryk decentralisering, og det har måske også betydet, at skolebestyrelserne har noget større lyst til at udføre deres arbejde, for de får tildelt – nu kan jeg ikke lide udtrykket, men bruger det alligevel – en pose penge, som det hedder. Ud fra det skal de så administrere den pågældende skole, så jeg tror, at i langt de fleste tilfælde har skolebestyrelserne gode arbejdsvilkår, og specielt hvis de kan få et godt samarbejds-klima og et godt forhold til skolens ledelse og lærere, og det vil alle jo være interesseret i. Det er sådan set også utrolig sjældent, at man hører om, at der på en skole er en konflikt mellem skolebestyrelse og lærerkreds.

I Dansk Folkeparti kan vi støtte lovforslaget, men vi vil selvfølgelig prøve at se, om vi kan få ændret på nogle af tingene, specielt det med betaling til eleverne. Det kan vi se på under udvalgsarbejdet, hvor vi kan stille nogle spørgsmål til ministeren om det.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg vil gerne takke for den ganske brede tilslutning, der har været til dette lovforslag. Det er måske heller ikke så overraskende, for der er en god tradition for, at når der er en tale om at ændre i forligsstof, drøfter man tingene på forhånd. Det er også sket her, men det ændrer jo ikke ved det forhold, at der er en helt normal folketingsbehandling og udvalgsbehandling, hvor ting kan tages op til drøftelse.

Hovedformålet med lovforslaget er, som det er angivet tror jeg af alle ordførere, at styrke og støtte skolebestyrelserne i deres arbejde, herunder også at gøre denne virksomhed mere synlig for alle parter, og jeg tror, at det forslag, der foreligger her, og som helt klart følger anbefalingerne fra det udvalgsarbejde, vi nedsatte efter forhandlingen i Folketinget, som også er omtalt, er vejen frem.

Det er interessant, når man erindrer diskussionen om skolebestyrelserne, at det under udvalgsarbejdet kom til at fremgå – og det er dér, hvor de fleste interessenter sidder – at den nuværende skolebestyrelseslov, altså den del af folkeskoleloven, der angår styrelsen, i virkeligheden er så rummelig og har så vide rammer, at der er mange muligheder, som kan udnyttes mere, end tilfældet har været igennem de første skolebestyrelsesperioder.

Det ændrer så ikke ved, at der her i Folketinget i dag også er tilslutning til, at vi går videre ad den vej. Og jeg tror, at noget af det, der kan være med til at skærpe interessen, er spørgsmålet om at give stemmeret til alle, spørgsmålet om at få etableret det dialogforum mellem kommunalbestyrelsen og skolebestyrelserne og forslaget om, at der nu skal udarbejdes en årlig beretning, hvor man ikke bare gør status over det forløbne år, hvilket kan være meget fornuftigt, men også sætter nogle pejlemærker for fremtiden og opstiller mål, som man gerne ser opfyldt med det arbejde, der skal foregå i det kommende eller de kommende år, og at skolebestyrelsen bliver forpligtet til i det mindste en gang om året at afholde et åbent møde, hvor man har lejlighed til at drøfte skolens forhold og ikke mindst måske målsætninger, man sætter for den enkelte skole. Der er tale om at styrke demokratiet på feltet, og jeg tror, det er muligt ad denne vej.

Det har været efterlyst af flere ordførere, at det informationsmateriale og vejledningmateriale, som vi er i gang med at udarbejde, kommer frem så betids, at det kan anvendes forud for næste skolebestyrelsesvalg, og jeg kan her bekræfte, at det bliver tilfældet. De første initiativer i form af bl.a. temahæfter vil fremkomme før sommerferien, og de sidste vil fremkomme i efteråret, sådan at det dels kan danne grundlag for forberedelsen til det kommende skolebestyrelsesvalg, dels klargøre hvilke muligheder og forpligtelser man har som skolebestyrelsesmedlem. Men jeg håber i høj grad, at vi med dette materiale også kan skærpe og styrke interessen hos hele forældregruppen, for jeg er selvfølgelig

ganske enig med dem, der har understreget, at det er en overordentlig vigtig opgave, at forældrene interesserer sig for deres børns skole og bl.a. også gør det i forbindelse med de repræsentanter, de skal vælge til skolebestyrelsen, som jo har det direkte ansvar.

Det er selvfølgelig skolebestyrelsens opgave at have den åbenhed i sit arbejde, at den finder vej til at inddrage forældrekredsen på de områder, hvor skolebestyrelsen har mulighed for at gøre sin indflydelse gældende, og at skolebestyrelsen er indstillet på at sikre et fordrageligt samarbejde med alle skolens parter, selvfølgelig først og fremmest skolens leder og medarbejdere, men også dem i det omgivende samfund, som på forskellig måde har opgaver at løse i forbindelse med skolen.

Det er en overordentlig vigtig opgave, og der ligger som sagt mange muligheder for skolebestyrelserne, når det gælder om at udøve deres virksomhed, ikke mindst når dette lovforslag er vedtaget, hvad jeg håber det bliver. Og alt tyder på det.

Venstres ordfører, hr. Anders Mølgaard, ville gerne gå videre og flytte nogle hegnspæle. Hvis jeg har forstået det rigtigt, er der nogle af dem, der ikke er så lette og ligetil at flytte, fordi det først og fremmest er spørgsmål om ansættelse og afskedigelse af lærere og ledere, og skulle man følge tanken om, at det skulle ligge suverænt i skolebestyrelsen, ville det medføre økonomiske og også juridiske problemer, som i hvert fald ikke på nogen måde er rigtig afdækket, og ville, sådan som jeg opfatter det, skabe problemer i nogle tilfælde for både den enkelte skole og kommunalbestyrelse.

Jeg tror, vi er gået så langt, som vi kan i denne sammenhæng, og med angivelsen af en procedure, man kan vælge i forbindelse med ansættelser af lærere og ledere, hvor vi jo opfordrer til, at kommunalbestyrelsen og den enkelte skolebestyrelse gør sig fælles overvejelser i det forberedende arbejde og i udvælgelsen af repræsentanterne, må det betyde, at man ikke kommer ud for de tilfælde, som heldigvis er få, men dog eksisterer, hvor der er denne synlige uoverensstemmelse mellem skolebestyrelsen, måske endda den samlede skolebestyrelse, og kommunalbestyrelsen om den endelige vedtagelse af ansættelsen af en person.

I øvrigt vil jeg sige til hr. Frank Dahlgaard, som gjorde en del ud af skolelederne, at jeg er helt enig. Skolelederen har også i denne sammenhæng en meget central post for at formidle

det samarbejde med forældrene, som skolebestyrelsen repræsenterer. Noget af det, vi også beskæftiger os med i den kursus- og uddannelsesvirksomhed for skoleledere, som vi er optaget af i Undervisningsministeriet og vist også i Kommunernes Landsforening, er, at man har dette perspektiv med i arbejdet.

Der har været tilslutning til, at vi via lovforslaget også åbner for etablering af særlige 10. klasseskoler eller 10. klassecentre. De erfaringer, man har gjort indtil nu, har været af en sådan karakter, at jeg synes, det er rigtigt, og jeg forstår også, at Folketinget er åbent over for, at den mulighed skal gives – ikke for at løsrive 10. klasse fra folkeskolen, men organisatorisk tilrettelægge det sådan, at man, om jeg så må sige, kan udnytte de forhåndenværende muligheder bedre til gavn for eleverne.

Honorarspørgsmålet har været inde i billedet, og jeg medgiver også gerne, at vi har haft nogle diskussioner om det undervejs, både tidligere og nu her igen. Jeg synes, det ud fra et demokratisk synspunkt er rigtigt at sige, at når vi overlader til kommunalbestyrelsen at træffe beslutninger, at der kan udbetales vederlag, og at man kan få dækning for de dokumenterede udgifter, man har haft, må det omfatte både de voksne, børnene og de unge. Vi har i lovforslaget lagt op til, at vederlagsordningen for elevrepræsentanterne skal være en modereret ordning, og jeg er helt klar til, som hr. Baadsgaard også opfordrede til, at se nærmere på det under udvalgsarbejdet. Men ud fra en demokratisk synsvinkel og ud fra, at vi vil tage dette med at deltage aktivt i skolebestyrelsesarbejdet alvorligt, synes jeg, alt taler for, at vi principielt behandler alle medlemmer ens; men lad os se nærmere på det.

Et enkelt spørgsmål, der blev stillet af hr. Bruno Jerup, ligger på kanten af, hvad vi taler om her. Det er spørgsmålet om, hvorvidt undervisning er gratis, og det er der også en debat om i øjeblikket. Dertil er vel blot at sige, som jeg i hvert fald har sagt det før, at al undervisning i folkeskolen er gratis. Det betyder ikke, at skolen, den enkelte lærer eller den enkelte klasse ikke i fællesskab kan tilrettelægge aktiviteter, som der på en ordentlig og fornuftig måde også erlægges en vis betaling for. Det kan ske på mange forskellige måder, viser mange års tradition og erfaring, men det er noget andet. Selve undervisningen er gratis, og det skal den vedblivende være.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 138: Forslag til lov om ændring af lov om folkekirkens økonomi. (Budgetprocedure, kirkebladsudgifter, finansiering af præstestillinger, oprettelse af provstiudvalgskasse m.v.).

Af kirkeministeren (Ole Vig Jensen).
(Fremsat 22/1 97).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Anna-Marie Hansen (S):

Lovforslag nr. L 138, som vi i dag har til behandling, er et resultat dels af det lovforslag om folkekirkens økonomi, budgetprocedure og kirkebladsudgifter, som vi behandlede i Kirkeudvalget sidste år, dels et resultat af det udvalgsarbejde, som efter Kirkeudvalgets ønske blev iværksat for nærmere at belyse, hvilke konsekvenser det vil have at give menighedsrådsmedlemmerne større råderum og mere smidighed i den økonomiske forvaltning af de kirkelige aktiviteter.

Det nu foreliggende lovforslag er i overensstemmelse med indstillingerne i betænkning 1327/96 og har været til den sædvanlige høring. Socialdemokratiet kan støtte forslaget. Her lægges nemlig op til bedre budgetsikkerhed, mere smidighed og en demokratisering af folkekirkens økonomi. Forslaget er således godt i tråd med den socialdemokratiske kirkepolitik. Vi ønsker netop at styrke de folkevalgte menig-